

Doc. MUDr. Josef Klapetek, CSc.

17. 7. 1921 – 27. 1. 2004

Doc. MUDr. Josef Klapetek, CSc. – významný český neurolog a epileptolog – zemřel 27. ledna 2004 po delší nemoci na srdeční selhání. Jeho blízký vztah ke klinické farmakologii se vytvořil od prvních let po promoci, kdy navázal spolupráci s olomouckým Farmakologickým ústavem a trval až do konce jeho života. Jako epileptolog prosazoval terapeutické monitorování hladin antiepileptik, se kterým se seznámil při krátkodobém studijním pobytu u prof. Fritze Buchtala v Kodani v šedesátých letech a část jeho prací z počátku sedmdesátých let je zaměřena na objektivizaci analgetické léčby metodou dvojité slepých, placebem kontrolovaných studií. Je proto vhodné, abych věnoval památku doc. Klapetka tuto vzpomínku na stránkách časopisu Klinická farmakologie a farmacie.

Docent Klapetek (dále J. K.) se narodil ve Skřipově u Opavy a na počátku druhé světové války mu bylo 18 let. Studium gymnázia zahájil v Opavě, ale musel ho dokončit ve Valašském Meziříčí, protože Opava byla jako součást Sudet připojena k Velkoněmecké říši. Maturoval v roce 1940. Brzy poté byl totálně nasazen jako horník do magnezitových dolů v Rakousku. Zapojil se tam do protiněmeckého odboje, byl gestapem zatčen, uvězněn a odeslán „k likvidaci“ do německého koncentračního tábora v Dachau.

Dožil se osvobození vězňů v Dachau americkou armádou a od podzimu 1945 začal studovat medicínu na Lékařské fakultě Masarykovy Univerzity v Brně. Po prvním rigorózu pak přešel v roce 1947 na tehdy nově otevřenou Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, kde promoval v roce 1950.

Po promoci J. K. nastoupil jako sekundární lékař na Psychiatrickou kliniku olomoucké Fakultní nemocnice, kde mu bylo svěřeno vedení oddělení pro léčbu alkoholizmu. Bylo to v době, kdy byla v Československu zahajována léčba alkoholizmu inhibitorem alkoholdehydrogenázy tetraethylthiuramdisulfidem, t. j. disulfiramem (dovážený přípravek Antabus, později tuzemský generický přípravek Stopethyl). Státní autority se v té době domnívaly, že tento přípravek je zcela bezpečný, a že problém alkoholizmu v Československu zcela vyřeší. Nebylo jim jisté po vůli, že mladý lékař J. K. krátce po svém nástupu došel k opačnému názoru a publikoval dva případy náhlého úmrtí alkoholiků léčených disulfiramem v důsledku oběhového selhání. Ještě méně se jim líbilo, když ze spolupráce J. K. s první přednostkou olomouckého Farmakologického ústavu Prof. MUDr. Hedvikou Zemánkovou-Kunzovou vznikla rozsáhlá experimentální studie, která prokazovala dosti závažnou chronickou toxicitu disulfiramu. Tato studie byla publiko-

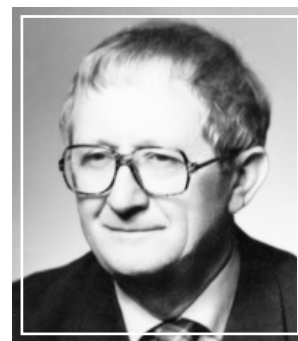
vána z uvedených důvodů s velkými potížemi pro autory až v roce 1954 (Zemánková-Kunzová H., Klapetek J., Jelínek J.: Toxicita tetraethylthiuramdisulfidu. ČLČ 1954, str. 256-264). V té době již paní profesorka nežila (zemřela ve 42 letech v roce 1953 na onkologické onemocnění) a mladý lékař J. K. již od roku 1953 pracoval na Neurologické klinice Fakultní nemocnice v Olomouci.

J. K. zůstal této Neurologické klinice věrný 38 let. Pracoval zde jako sekundář, odborný asistent a od r. 1967 jako docent. Zaměřil se především na elektroencefalografii a epileptologii. Vedl EEG laboratoř kliniky a ambulanci pro léčbu epilepsie. Ve spolupráci s tehdejšími olomouckými neurochirurgem doc. Zaplatalem zavedl též v Olomouci chirurgickou léčbu epilepsie. Jeho dalším zájmem byla algeziologie se zaměřením na léčbu chronických bolestí hlavy. J. K. se brzy vypracoval vlastní pílí spojenou se zkušenostmi získanými z několika studijních pobytů na domácích i zahraničních neurologických klinikách na předního československého odborníka v oboru elektroencefalografie a epileptologie. Po řadu let vykonával funkci generálního tajemníka Československé ligy proti epilepsii, byl členem výboru EEG sekce Čs. neurologické společnosti a několik let byl též zástupcem Československa ve výboru Evropské ligy proti bolestem hlavy se sídlem v Oslo.

Ve druhé polovině 60. let pracoval celkem tři roky v zahraničí. Z toho jeden rok vedl EEG laboratoř Neurologické kliniky v Lipsku a dva roky působil jako hostující docent na Neurologické klinice v Hamburku.

Po odchodu do důchodu v roce 1991 J. K. svoji odbornou ani publikační činnost neukončil. Plných devět let pracoval jako neurolog a zástupce ředitele Rehabilitačního lázeňského sanatoria ve Vráži u Písku. Také v té době soustavně publikoval zejména historické studie, fejetony a kazuistiky. Svoji lékařskou práci musel J. K. ze zdravotních důvodů ukončit v roce 2000, kdy mu bylo 79 let. V činnosti literární však pokračoval i nadále až téměř do konce života.

Publikační činnost J. K. je značně rozsáhlá. V roce 1996 ji podrobněji zhodnotila jeho pokračovatelka v epileptologii na olomoucké Neurologické klinice MUDr. J. Burešová při příležitosti 75. narozenin pana docenta. (Zprav. klin. farmakol. farmac. 1996: 10/2, 38–39). Do té doby zveřejnil J. K. celkem 147 původních vědeckých prací v českých i mezinárodních odborných časopisech a více než 200 článků ze zdravotnickou tematikou v různých laických časopisech i v denním tisku. Dr. Burešová člení publikace J. K. do šesti tematických okruhů: práce zaměřené na

léčbu alkoholizmu (9), práce věnované tématice EEG (50), epileptologii (31), algeziologii (18), forenzní a posudkové činnosti (19) a dějinám medicíny (20). J. K. byl též autorem velmi uznávaných skript „Základy elektroencefalografie“.

Jako svému koníčku se J. K. věnoval kouzelnictví. Vystupoval jako kouzelník zejména na dětských besídkách. I tuto činnost ztvárnil literárně knížkou pro děti Abraka-Dabra, která vyšla v několika reedicích, naposledy v r. 1990.

K uvedenému výčtu publikací J. K. do poloviny roku 1996 je třeba připojit nejméně deset dalších z období 1996–2003. Osobní vzpomínku na paní profesorku MUDr. Hedviku Zemánkovou-Kunzovou napsal v roce 1996 na moji žádost jako její jediný žijící spolupracovník pro zvláštní číslo Zpravodaje klinické farmakologie a farmacie, vydané k příležitosti 46. Farmakologických dnů. Mimořádně zajímavá a cenná je kazuistika „Operace tzv. temporální epilepsie s vyléčením ad integrum – 40letý pooperační průběh“ (Praktický lékař 1999: 218–221). J. K. napsal dále celou řadu prací s rozmanitou historickou tematikou (např. „K historii Rehabilitačního léčebného sanatoria ve Vráži“, „Pacient Ludwig van Beethoven“, „Trepance lebek u primitivních lidí doby kamenné“, „Neuvěřitelný příběh z nedávné minulosti: Mirin Dajo“, „Nejasná zpráva o konci II. světové války a pozdější Čimelická exhumace“). Tyto práce mají velmi dobrou literární úroveň a obsahují řadu poznatků, které mohl autor získat jen soustavným studiem těžko dostupných původních archivních pramenů. Část těchto prací vyšla v Praktickém lékařství, jiné existují zatím jen v rukopisech. Souborné vydání těchto historických studií J. K. ve formě monografie, o kterém jeho přátelé uvažují, by jistě bylo činem záslužným. Byl by to nejvhodnější způsob, jak uctít památku pana doc. MUDr. Josefa Klapetka, CSc., který nepochybně patří k pozoruhodným osobnostem české medicíny druhé poloviny dvacátého století.

Jaroslav Jezdinský